

հարուստ է այս կողմանէ , և Ռազգազի ճարտարապետը շինած է՝ Սարիամու լիւերեզայի հրամանովը . այս փակարանը երթալով աւելի ճոխացաւ , վասն զի կայսրուհւոյն յաջորդները վրան մասնաւոր խնամք տարին , և այսօրուան օրս աւստրիական ներկայ զարմանալիքներէն մէկը եղած է , և տեսնելու արժանի բան է : Սարտիզին ընդարձակիլը , ջրաբաշխական մեքենաները , զանազան աշխարհքներու բոյսերուն հաւաքմունքը , փառաւոր ջերմանոցներն որ կը գտնուին այս պարտիզին մէջ , բոլորն ալ Փրանկիսկոս կայսեր արդիւնքովը եղած են , և իրեն համար կ'ըսեն թէ իր պզտի հօտոցովն՝ ու բրիչովը ինքն ալ այս պարտէզը կ'աշխատի եղեր : « Տընկոց ընդարձակ ջերմանոցները մտնելով , կ'ըսէ ճանապարհորդ մը , մարդ մէկէն ի մէկ կրնայ խաբուիլ որ Սմերիկայի անտառներուն մէջ ըլլայ , վասն զի խիստ աղուոր ու գեղեցիկ կ'աճին հոն օտար աշխարհքի բոյսերը . և այնչափ աւելի մարդ կը խաբուի , երբ կը տեսնէ որ այն շաքարի եղէգներուն , հնդկային արմաւենիներուն և այն կողմի ծառերուն մէջ այնպիսի թռչուններ կը թռչտին , որոնք նոյն ծառերուն վրայ վարժած են իրենց բնակութիւնը դնել . կարծես թէ ասոնք մտքերնին դրած են թէ իրենց բնիկ երկիրը թողուցած չեն , իրենց բոլորտիքը տեսնելով այն ծառերը , որոնց վրայ բիւր անգամ դարեր են իրենց հայրենեաց մէջ , » :

Սոստանը չորս ջերմանոցներէն զատ պարտիզին մէջ գտնուած բաներն են լճակ մը , որուն չորս կողմը այլ և այլ արձաններ կան դիցաբանութեան վերաբերեալ . խել մը ուրիշ արձաններ ալ կան ասդիս անդին , տեղ տեղ խմբովին , և ուրիշ տեղեր ալ զատ զատ դրուած . մէկ կողմն ալ յաղթական կամար մը ձևացուցած են , որ կէս մը փլիվելու վրայ է : Ար տեսնես նաև չորս ոսկեզօծ կրիաներու վրայ կեցուցած կոթող մը , որուն վրայ եգիպտական նշանագիրներ

կան , և թւերը բացած արծիւ մը , որուն վրայ ալ դրօշակ մը կայ : Սմանապէս յաւերժահարսի մը թւին տակը բռնած սափորէն ջուր մը կը վազէ , և անանկ պայծառ ու աղէկ ջուր է ասիկայ , որ այս ամարաստանը անունն անկէց առնուած է , որովհետև Շէօն պրուն՝ Գեղեցիկ աղբիւրը ըսել է :

Սոստանին բարձրէն շատ գեղեցիկ ու աննման տեսարաններ կը տեսնուին , այսինքն Սեննայի շրջակայքը , Սանուբի աղուոր մշակած կղզիները , Սնկարիոյ ընդարձակ դաշտերը , և հեռուանց լեռներուն գագաթները :

Սանի մը երևելի դէպքերով այս պալատս յիշատակաց տեղ մը եղած է . մէյ մը ինչպէս Սուղովիկոս ԺԴ Սերսայի պալատով , նոյնպէս Սարիամ լիւերեզա ալ այս պալատովս իր անունը փառաւորեց : Սարձեալ Սաբուէն Սերմանիոյ կայսերաց այս պալատէն՝ երկու անգամ , այսինքն 1805^ն և 1809^ն , իբրև միահեծան տէր և իշխան բոլոր աշխարհքիս պատգամներ որոտացած է : Սաբուէն առաջին անգամ Սարիամ Սուղային հետ այս պալատիս մէջ տեսնուեցաւ :

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սուղովիկոս ԺԶին վարքն ու մահը :

Սուղովիկոս ԺԶ Սաղղիոյ թագաւորը գրեթէ ամենուն ծանօթ է իր առաքինութեանցն ու գլխէն անցած ճախորդութեանցը համար , որ միշտ անմոռանալի պիտի մնան ամենուն մտքին մէջ . իրեն պատմութիւնը բարոյական խրատ մըն է ընթերցողին ու առաքինութեան ուսուցիչ . այս պատճառաւ ուղեցինք օրագրիս միջոցաւ ալ աւելի ծանօթացնել մեր ազգայնոց այդ առաքինի թագաւորը , որուն վարքը որչափ որ օգտակար , նոյնչափ ալ սրտաշարժ ու ախորժալուր է , և կըրնայ նաև նոյն ատենուան Սաղղիոյ

մեծ Յեղափոխութեան պատճառները տալ ու պատկերը մասամբ ներկայացընել¹ : Եւս մանրամասն պատմութիւնը Վլէրի² թագաւորին սենեկապետներէն ու անոր վշտակիցներէն մէկը գրած է, որ ականատես ըլլալով ամէն բանի՝ աւելի ալ հաւատարիմ կրնայ ըլլալ, ինչպէս Եւրոպացիք ալ առհասարակ այս կարծիքն ունին վրան :

Լուդովիկոս ԺԶ ծնաւ Լէրսայլ քաղաքը 1754 տարւոյն օգոստոսի 23^{ին} . իր հայրը Լուդովիկոս Վաղղիոյ թագաւորանգը դեռ ողջ էր, ինչպէս նաև իր մեծ եղբայրը Լուդովիկոս Պուրկունի դուքսը, որոնք իրենց տարաժամ մահուամբ³ թագաւորական գահը իրեն թողուցին : Եւս սուրհանգակն որ թագաւորին իր թոռանը ծննդեան աւետաբեր լուրը կը տանէր, որովհետև անիկայ նոյն ատենը Շուաքի աւանը կը բնակէր, ուժով վազելու ատեն՝ դժբաղդաբար ինկաւ ձիէն ու մեռաւ . ժողովրդեան մէջէն շատերը չարագուշակ պատահար մը սեպեցին այս դիպուածս նորածին իշխանին համար : Եկրտութեան ժամանակ՝ Լուդովիկոս ()գոստինոս կոչուեցաւ, ու Վուքս Պերրիի պատուանունն առաւ : Եր տըղայութեանն ատենը քիչ խօսող ու վախկոտ էր, որ այն հասակին դէմ բան է . այս պակասութիւնը, թէ որ պակասութիւն կրնայ սեպուիլ, իրեն պալատականաց շողօքորթութեան շատ դէմը առաւ . բայց ուրիշ կողմանէ իրեն բնութեանը վրայ շատ ազդեցութիւն ըրաւ ասիկայ, որուն գէշ հետեւանքները ատենին տեսնուեցան, և ասոնք չէ թէ միայն իրեն անձին, այլ և Վաղղիոյ ու բովանդակ Եւրոպիոյ փեսաներ հասուցին :

Ուստի թէ՛ այս իր բնաւորութեանը համար, և եթէ թագաւորութեան անմիջական յաջորդ չըլլալուն պատճա-

ռաւ՝ պալատականները բոլոր եղբարցը մէջէն իր վրայ անտարբեր աչքով կը նայէին, և ողորմելի իշխան մըն է կ'ըսէին : Եր հօրաքոյրը իշխանուհին Ետելայիտէ շատ կը սիրէր զինքը . անոր համար չէր կրնար անտարբեր աչքով տեսնալ այս բաներս . ուստի երբոր մանկահասակ իշխանը իր բնակարանը կուգար, իշխանուհին ուղեւով տղուն այս պակասութիւնները ուղղել՝ ձեռքէն բռնելով կ'ըսէր գորովանօք մը . “ Վեղ տեսնեմ, իմ սիրելի Պերրիս, հոս ամենայն կերպով ազատ ես . խօսէ, պուռա, կանչուրուտէ որչափ որ կ'ուզես, կուտրէ քախքախէ ինչ որ կ'ուզես . ահաւասիկ քեզի հրաման կու տամ ” : Եայց հանդերձ այսու ամենայնիւ այլ և այլ առիթներու մէջ ցուցուց Լուդովիկոս իր ուշիմութիւնը ուրիշներուն կարծածէն աւելի . ինչպէս օր մը առաջարկեցին իրեն՝ որ լօր ըսուած բաղդի խաղը խաղան, բայց այսու դաշամբ՝ որ յաղթողը առած վարձքը իր ամենէն աւելի սիրածին տայ . յաղթեց Լուդովիկոս, և չորս կողմը նայելով քիչ մը ժաւանակ մտածելէն ետքը՝ ծոցը դրաւ առած վարձքը . երբոր յիշեցուցին իրեն դաշինքը, ու միանգամայն այս ըրած գործողութեան պատճառը հարցուցին, պատասխանեց Լուդովիկոս . “ Որո՞նք կ'ուզէք որ տամ վարձքը . ձեզմէ որո՞նք կրնամ ես աղէկութիւն մը ընել, երբ մէջերնէդ մէկ մը իմ աղէկութիւնս չէ ուզած ” : Եւս պատասխանը լսելով պալատականները՝ յայտնի իմացան որ անիկայ իրենց միտք դրածին պէս ապուշ մը չէր . բայց թէ որ Ետելայիտէ իշխանուհին հոն գտնուէր, տարակոյս չկայ որ թող չէր տար ասանկ պատառխան տալու :

Լուդովիկոս իր խելքին ու ուշիմութեանը աւելի մեծ նշանները այն ատեն ցուցուց, երբոր հասակը առնելով ուսման ետեւէ սկսաւ ըլլալ : Եզի եպիսկոպոսը Լուդովիկոսի դաստիարակութեանը վրայօք տպած յիշատակագրութեանց մէջ այս բանիս կը վկայէ . և մասնաւորապէս կ'ըսէ որ չափաբե-

¹ Լուդովիկոս ԺԶին մահուան ու Գաղղիոյ Յեղափոխութեանը վրայ 1820 տարւոյն Եղանակին մէջ բաւական ընդարձակ տեղեկութիւն մը գրուած է :

րութեան վարպետը միշտ կը զարմանար | ուղղովիկոսի սրամտութեանն ու թափանցողութեանը վրայ . նոյնպէս մեծ յառաջադիմութիւն ու յարմարութիւն ցուցուց աշխարհագրութե մէջ, անանկ որ իր վարպետը | Նէյրուզ կ'ըսէր միշտ թէ “ | ուղղովիկոս ժ. Զ. բռնոր իր թագաւորութեանը մէջ առաջին աշխարհագէտն է ” . և վերջապէս համառօտ ըսելով՝ իր պատանեկութե գլխաւոր զբաղանքը ուսմունքն եղաւ : | յս բանս խիստ յայտնի կը տեսնուի այն ծանօթութեանց մէջ՝ որ ինքը դրեր էր իր գրքերուն մէջ, որոնք ուրիշ բազմութիւն ճոխութեանց հետ մէկտեղ զոհ եղան այն օգոստոսի 10^{ին} կատաղութեանը : | րեն այս ուսումնասիրութեը պատճառ իր առաքինի հայրն եղած էր, որուն յարգն ու արդիւնքը իր կենդանութեան ատենը թէպէտ | յաղ զիոյ արքունիքը ըստ բաւականին չճանչցաւ, բայց մահունէն վերջը բոլոր | յրոպա ճանչցաւ ու սգաց զինքը :

Տասնամէկ տարեկան էր | րերիի դուքսը՝ երբոր մեռաւ իր հայրը . ասով ժառանգ եղաւ ինքը Տօֆէն պատուանունին, և միանգամայն յաջորդ թագաւորական գահուն : Տարակոյս չկայ որ թագաւորութեան մը յաջորդ ըլլալու մտածութիւնն ալ միայն՝ շատ հեղ նոյն իսկ հասուն տարիքով մարդուն աչքը կը շացընէ, ու հաստատուն ուրախութե մը սիրտը կը լեցընէ . ևս առաւել մանկահասակ երիտասարդի մը նոյնը կըրնայ պատահիլ : | յայց այսպէս չեղաւ | ուղղովիկոսի . վասն զի այն առջի անգամուն որ երբ կ'անցնէր | րսայլի արքունեաց սրահներէն՝ լսեց որ մէկը մէկալը կ'ըսէին “ Տեղ տուէք բարձրապատիւ Տօֆէնին ”, ինքը այս լսելով՝ իր հայրը միտքը եկաւ, որուն սեփական էր այս անունա, ու տրտմութեան մէջ ընկղմելով՝ սկսաւ դառնապէս լալ :

| յն միջոցին որ | ուղղովիկոս թագաւորութե ժառանգ սկսաւ սեպուիլ, պալատականաց շողոքորթութեան կերպը բոլորովին փոխուեցաւ . և ինչպէս

կ'ըսէ Տիբեր “ | արդիկ նոր ծնած աւելը սովոր են պաշտելու ”, այսպէս ալ բոլոր պալատականները իրեն դարձան : | յայց գլխէն անցած քանի մը ձախորդութիւնները, և իրեն բնական թափանցողութիւնը՝ որ | յստուած չնորհէր էր իրեն, զինքը ըստ բաւականին զգուշաւոր ըրին չխաբուելու անոնցմէ : | յրբոր օր մը հարցուցին իրեն թէ թագաւոր որ ըլլայ՝ ինչ մականուն պիտի ընտրէ, պատասխանեց . | յստուած Լուսն . ասով ուղեց հասկըցընել թէ որչափ կ'ատէր այս տեսակ փուճ խօսքերը : Տարակոյս չկայ որ ինքը իր նախորդներէն շատ աւելի խիստ ըլլալու հարկաւորութիւն ունէր, որն որ նոյն իսկ իրեն անձը և ուրիշ խիստ շատերը կրնար անբաւ դժբաղդութիւններէ ազատել : | յայց ինքը տղայութե ժամանակներէն 'ի վեր վախկոտ բնութիւն մը ունենալով՝ շատ անգամ իր վրայ ալ ինչուան կը տարախուսէր . անանկ որ չէր կրնար խելքով մտածած բանն ըսել կամ գործել : | յայց այս իր բնական վախկոտութիւնն ալ չկրցաւ մթազնել այն իր առաքինութիւնները, որ իր սրտին մէջ բռնեալ էին . որովհետեւ ինքը միշտ պատուեց առաքինութիւնը, և առանց խտրութեան սիրեց արդարութիւնն ու այն ամէն առաքինութիւնները, որոնք ընտիր ու գովելի կ'ընէն զթագաւորը, և բարի քաղաքացի՝ որ և իցէ հասարակ մարդը :

() ր մը իրեն եղբարցը հետ միատեղ որսորդութեան գնաց՝ իր պապուն ընկերելով . 'ի դարձին հարկ ըլլալով աւապարելով դառնալու՝ հրամայեցին կառավարին որ փութացընէ ճամբան . կառավարը ուղեւով ճամբան կարճեցընել, ձիերը ցորենի արտի մը մէջ խութեց . երբոր իմացաւ | ուղղովիկոս, հրամայեց կառավարին որ առջի ճամբան բռնէ, ըսելով . “ | յս ցորենը մերը չէ . ինչո՞ւ ուրեմն փնաս հասցընենք ուրիշ ընչիցը ” : | րիշ անգամ մըն ալ իր թագաւոր եղած ժամանակը՝ որսի ատեն պալատականներէն մէկը պատահմունքով ծառայի մը աչքը վիրաւո

րեց գէշ կերպով . տեսնալով թագաւորը այս խեղճ մարդն որ կը տանէին , ու իմանալով պատահածը՝ հարցուց .
 “ Ի՞նչ հասուցումն ըրին խեղճին եղած ֆրասուն փոխարէն . — Բսանըհինգ լուիճի ոսկի , պատասխան տուին . — Տարուան մը համար կրնայ բաւական ըլլալ , ըսաւ թագաւորը . բայց այն խեղճը որդիք ունի . և իր աչքը չէ թէ տարուան մը համար կորսնցուց , այլ միշտ , 1) երջը իշխանին դառնալով՝ ըսաւ . “ Երբեքն ալիտի վճարես նոյնչափ գումար ստակ քու առած թռչակէդ , 2) Եւս դէպքս լեցի ես աւանատես վըկայէ մը , որ շատ ատեն արքունիք կեցած էր , և հաստատութեամբ կը վըկայէ որ այսպիսի դէպքեր շատ անգամ պատահած են 1) ուղովիկոս ԺԶԽ՝ կենաց ընթացքին մէջ :

Երգարութիւնը , որ մայր է և իշխան ամենայն առաքինութեանց , լաւ տողորուած էր 1) ուղովիկոսի հոգւոյն մէջ . և բնաւ բան մը չէր կրնար խոտորցընել զինքը արգարութեան ճամբէն . բայց թէ որ երբեքն խաբուելու ըլլար ուրիշներէն ու արգարութենէն շեղէր , իր խաբուիլը իմանալուն պէս՝ ամենայն փութով արգարութիւնն իր տեղը տանելու կը նայէր . ինչպէս մագնիսոտած ասեղ մը որ օտար մարմնոյ մը բռնութեամբ իր բւեռը նայելու ուղղութենէն խոտորի , մէկէն նորէն իր առջի ուղղութեանը կը դառնայ՝ երբոր զինքը խոտորեցընող մարմինը հեռանայ :

Արքունեայ սիրելի եղած ընտանեաց մը քանի մը կտոր երկիր շնորհէր էր 1) ուղովիկոս , և արքունական հրովարտակով հաստատէր էր զայն . բայց Պորտոյի խորհրդարանը տհաճելով այս բանին , պատշաճ յարգութեամբ մը իրեն տհաճութիւնը իմացուց թագաւորին . 1) ուղովիկոս խնդիրը լաւ մը քննելէն վերջը՝ երբոր տեսաւ որ այդ ըրած շնորհքովը անիրաւութիւն կ'ըլլար ուրիշի մը , շուտ մը հրամանագիրները ետ կանչեց : Եւսչափ ծանօթ է ամենուն արգարութեան վրայ ունեցած իր այս սէրը , որ երբոր թագաւոր եղաւ իր

քսանամեայ հասակին մէջ՝ Վաղղիա ամենուն բերնէն այս խօսքս կը լսուէր .
 “ Եւծանուն թագաւոր մը պիտի չըլլայ ունեցածնիս , բայց մեծ արդարասէր , 1) Երաւ որ կրնային ամենքն ալ ճշմարտութեամբ ըսել՝ թէ 1) ուղովիկոս թագաւոր մըն էր բարերար ու սիրելի ժողովրդեան , իշխան մը կրօնասէր , և գերազանց ճիշդ տէր , ինչպէս որ յայտնի փորձերով ցուցուց այս բաներս իրեն թագաւորութեան ընթացքին մէջ : Երբոր ժողովուրդը կ'ուրախանար՝ որ Եստուած այսպիսի առաքինի թագաւոր մը շնորհեց իրենց , ինքը ընդ հակառակն իր պապուն մահուան վրայ սաստիկ ցաւելէն վերջը՝ սկսաւ մտածել իր նոր պարտուցը վրայ , որ իր ուսերը կը ծանրաբեռնէին . և մտածելով միանգամայն իր դեռահասակ ու անփորձ երիտասարդութիւնը , ու պաշտականաց շողոքորթութիւնները , որոնցմէ պաշարուած են թագաւորը , դէպ 'ի երկինք վերցուց աշուրները ու ասանկ ըսաւ . “ Երբեքն Եստուած , զու զօրացուր զիս և օգնէ ինձի , որ կառավարեմ այս ժողովուրդս ու երջանկացընեմ զանիկայ , 1) :

Երգարութեան վրայ ունեցած այս սիրոյն պատճառաւ բնական ատելութիւն մը ունեցաւ այն մարդկանց հետ , որոնք իրենց իշխանութեամբը զեղծանելով , փոխանակ արգարութե՝ առանձնականաց հաճոյիցն ու օգտին կը ծառայեցընէին իրենց պաշտօնը : Եւս անգամ եղած է որ իր անունով շինծութիւններ գրուած են իր արտաքին գործոց պաշտօնէն , ու իր կնքովը կնքած , որով իբրեւ արքունի հրովարտակ ձեւացուեր են . ինքը երբոր իմանար այս եղած խարդախութիւնները , որչափ որ կրնար կը ջանար դարման տանելու . օրինակի համար անգամ մը երբոր իր զիմացը խօսակցութիւն կ'ըլլար 1) Երիւնէր դքսին տեղը ուրիշ մը սահմանելու հրովարտակաց պաշտօնին համար , ըսաւ թագաւորը . “ Եւս ալ չեմ անցընէր զինքը նոյն պաշտօնին մէջ թողու , որովհետեւ որոշած եմ որ աս

կէց վերջը ստորագրութիւն չընեմ այն պիսի հրովարտականութեամբ , ինքը ըսածէն աւելին ալ ըրաւ , վասն զի հրաման տուաւ Պ . Սալերպին որ ազատ թողու այն ամէն բանտարկեալները , որոնք որ ուրիշին անիրաւութեանն ու զեղծմանը զոհ եղեր էին :

Եւ սուտ ելաւ այն անիրաւ զոր պարտութիւնը՝ որ ոմանք կ'ըսէին թէ Պարսիկ լամիոցը անմեղ բանտարկեալներով լեցուն է . ուր ընդ հակառակն երբոր վերջը առնուեցաւ ամիոցը ապրտամբներէն՝ վեց կամ եօթը բանտարկեալ միայն գտնուեցաւ մէջը , որոնք կամ իրապէս յանցաւոր էին , և կամ Սալերպին աչքէն փախեր էին . և դարձեալ բանտարկելոց ցուցակներէն իմացուեցաւ՝ որ բոլորն ալ նախընթաց թագաւորէն մնացած էին :

Կը շարունակուի :

ՀԱՆՈՍՈՒԹԻՒՆ

Հին Եգիպտացոց դիակներ գմասելը :

Սեռելոց մարմինները զմասելու սովորութիւնը շատ հին ժամանակներէ 'ի վեր է . աշխարհքիս ամենէն առջի ժողովուրդներուն գրեթէ բոլորին մէջ գործածական էր . բայց աւելի Բելիոյ ու Բիբլիկէի , ևս առաւել Եգիպտոսի մէջ շատ տարածուեցաւ : Հաւանական կ'երևայ թէ հին Եգիպտացիք , որոնց ծնողասէր պատկառանքն ու մեռելոց վրայ ունեցած մեծարանքը ուրիշ ամէն ժողովուրդներէ աւելի էր , իրենք առաջինն եղած ըլլան՝ որ մտածեր են իրենց հօրերուն մարմինը զմասելու , որպէս զի երկար ատեն կարենան իրենց քովն ունենալ անոնց կենդանի պատկերքը , որ իրենց սիրելի էին :

Եգիպտացիք այդ սովորութիւնը իբրեւ սրբազան պարտք մը կը սեպէին . անոր համար ոչ միայն ծնողաց , ազգականներու , բարեկամաց , ու օտարներու ալ թէ որ Եգիպտոսի մէջ մեռած գրտ-

նրէին , հապա նաև այն սրբազան սեպուած կենդանիներուն մարմիններն ալ կը զմասէին , որոնք Եգիպտոսի շատ քաղաքներուն մէջ մեծ պատուով կը մեծարուէին :

Ենչպէս վերն ըսինք , հին ատեն Եգիպտացոցմէ զատ՝ ուրիշ ազգերն ալ կը զմասէին մեռածները . Եգիպտացիք դիակներուն վրայ տեսակ մը թափանցիկ խէժ կը զարնէին , որուն մէջէն կրնար մեռածը տեսնուիլ . ասկէց է որ ոմանք կը կարծեն թէ Եգիպտացիք դիակները ապակիէ սնտուկներու մէջ կը դնէին : Պարսիկները մովի մէջ կը փաթեցին . Սկիւթացիք կաշիէ պարկերու մէջ կը կարէին . Յոյներն ու Հռոմայեցիք խել մը դարձ մեռելները զմասելու համար ամենէն աւելի անուշխուններ կը գործածէին : Բայց այս ամէն տեսակներն ալ Եգիպտացոց հետևողութիւն ըլլալէն զատ՝ անկատար ալ էին , և անոր համար այսօրուան օրս իրենց զմասած մարմիններէն մնացած չեն , ու շատ շատ այն դիակներուն ոսկորներէն մէկ երկու կտոր կայ գերեզմաններուն մէջ , և անոնց ալ դպչելու որ ըլլա՞նք մէկէն մոխիր կը դառնան : Բայց Եգիպտացիք միայն ասանկ չեղան . իրենք մասնաւոր արուեստով կը զմրուսէին , ու այն պատճառաւ ժամանակն ալ անոնց զմասած դիակներէն սլատկառեր է ու ձեռք չէ դպուցած վրանին . թէ որ Եգիպտոսի ընդարձակ ու անթիւ գետնադամբաններուն մէջ մանելու ըլլաս , հոն հազարաւոր Եգիպտացիներ կը տեսնես , որոնք իրենց ապականացու մարմինները հազարաւոր տարիներէ ետքն ալ անարատ պահելով՝ կը հիացնեն գրեզ այս ժողովրդեան ճարտարութեանը վրայ . այնչափ մարմիններ բոլորովին ամենայն կերպով ամբողջ մնացած են , և ասոնց վրայի պատար վերցնելու որ ըլլաս , իրենց մարմը , յօնքերնին , մազերնին ու երեսնին , որ մարդուս փափուկ ու դիւրաւ աւրուելու բաներն են , լաւ կը ցուցնեն որ այլևայլ մարդու մասնաւոր բնաւորութեանը յատուկ դէմքերն են : Եւ որ